

Manjšine v medijih

Dr. Roman Kuhar
Mirovni inštitut

Metodologija

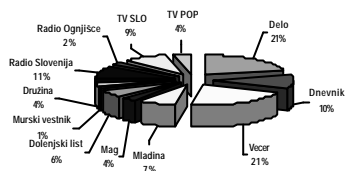
- **Kritična diskurzivna analiza (KDA)**
 - Fairclough: Medijski teksti reflektirajo in reprezentirajo družbene entitete in relacije, a jih hkrati tudi konstruirajo in konstituirajo
- **Principi KDA**
 - Kdo ima dostop do medijev in po njih posreduje svoj "glas" in kdo ne
 - Zdravorazumske predpostavke v diskurzu kot oblika ideologije
 - Diskurz ima svoje konkretne posledice → odkrivanje relacij moci in implicitnega v tekstu

Raziskovalna vprašanja

- Kdo govori, kaj in kako govori?
- Cigavi pogledi in interpretacije se reproducirajo v medijskem diskurzu?
- Kakšne so implicitne (zdravorazumske) predpostavke v medijskih tekstih?
- Katere diskriminatorne/nestrpne prakse medijski teksti legitimirajo?

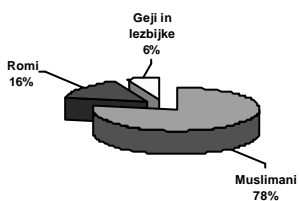
Deleži medijskih porocil glede na medij

[Februar 2006, 13 medijev + 2 radijski postaji]

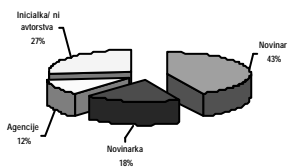
Deleži medijskih porocil glede na temo

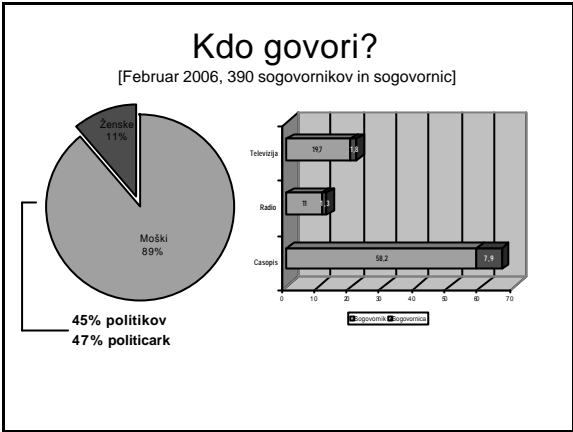
[Februar 2006, 249 tekstov]

Avtorstvo analiziranih tekstov

[Februar 2006, 184 tiskanih tekstov]

Muslimani in moralna panika

- Moralna panika
 - Dolocen dogodek/skupina ljudi je označena za ogrožajoc element
- Manifestacije moralne panike
 - Absolutisticne pozicije
 - Medijska stereotipizacija "sovražnika"
 - Vojaški diskurz in diskurz naravnih nesrec:

Vojaški diskurz in diskurz naravnih nesrec

- »vihar med muslimani« [Delo, 9.2.]
- »razplamtelni ogenj v muslimanskih državah« [Dnevnik, 9.2.]
- »vnetljive reakcije iz muslimanskega sveta« [Delo, 16.2.]
- »zaneteni požar« [Dnevnik, 14.2.]
- užaljenost, ki je »podivjala kot gozdni požar« [Vecer, 20.2.]
- ulice »preplavili tiscoci demonstrantov« [Delo, 18.2.]
- »hudournik demonstracij« [Družina, 19.2.]
- »muslimanska nevihta« [Mladina, 20.2.]
- »plima protestov« [Vecer, 20.2.]
- »kultum a vojna« [Mag, 15.2.]
- »vojna karikaturo« [Delo, 17.2.]

Generalizacija

- Dve obliki generalizacij
 - Pripisovanje stereotipnih lastnosti kot značajskih in vedenjskih lastnosti vseh pripadnikov in pripadnic skupine
 - Prenos specifične dogodka/posameznika v splošno značilnost takih dogodkov/posameznikov

Primer

“Potem ko je bilo v petkovih nemirih v Libiji ubitih 11 ljudi, je sinoci zavrelo tudi med *nigerijskimi muslimanskimi verniki*. Ti so požigali katoliške cerkve, v najbolj krvavih protestih do zdaj pa je bilo ubitih 11 ljudi, predvsem kristjanov.”

(Radio Slovenija, 19.2.)

Preseganje generalizacij in homogene podobe muslimanov

- Uporaba izrazov “demonstranti”, “protestniki”
- Notranja diferenciacija
- Samokritika medijev
 - “Številne mirne demonstracije zaradi Mohamedovih karikatur so potonile v medijskim ocem bolj všecnemu poročanju o huliganskem zažiganju veleposlaništev” (Dnevnik, 9.2.)

Spopad civilizacij

- Medijski teksti ustvarjali "diskurzivni spopad" dveh civilizacij
- Pozicija "mi – oni/Drugi"
 - Evropocentrični diskurz
 - Žrtveni diskurz
 - Diskurz grožnje

Odsotnost konteksta

- Prva faza: izolirani incidenti
 - Musliman = neciviliziran radikalec
 - "Kaj zbujajo več predsodkov proti islamu – te karikature ali rezanje vratov talcem pred kamerami in samomorilskimi napadi med porokami?" (TV Dnevnik, 2.2.)
- Druga faza: faza streznitve
 - Heterogenizirana podoba muslimanov
 - Prepraševanje evropocentričnega žrtvenega diskurza

Rom=problem=kriminal=Drugi

- Kriminalizacija
- Mi : oni (civilizirano/necivilizirano)
 - Romi kot problem

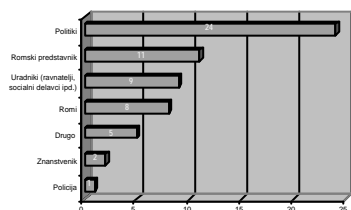
Kriminalizacija

- 20% tekstov o Romih v rubriki "crna kronika"
 - Kot udeleženci v poskusih umora
 - Kot preprodajalci ali lastniki nelegalnega orožja
 - Kot tisti, ki grozijo uradnikom

Generalizacija
[Vsi Romi so kriminalci.]

Kdo govori?

- 45 sogovornikov in 15 sogovornic
 - Razmerje: 4 (Romi) : 6 (Ne-Romi)

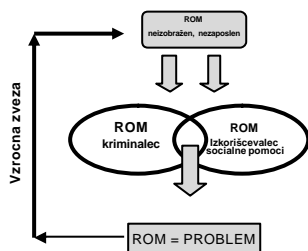
Mi : oni (civilizirano / necivilizirano)

- Slovenci : Romi
 - V Rome je projicirano vse, kar je negativno, drugačno, necivilizirano
 - negativ identitete Slovenca
 - "Mi" je oder, s katerega se ocenjuje vse drugo
 - Romi kot problem, ki je hkrati znotraj in zunaj

Romi kot problem

- "Romska problematika"
 - Vprašanje izobrazbe
→ izobraženi Slovenci : neizobraženi Romi
 - Vprašanje zaposlitve
→ zaposleni (marljivi, delovni) Slovenci :
nedelavni (izkoriščevalski, leni) Romi

Lepljenje stereotipov : zacaran krog

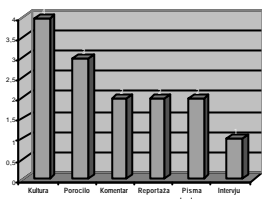

Koliko *nas* vse to stane?

- »Samo letos bo država v ta namen [sanacija romskih naselij, op. R.K.] namenila okoli 314 milijonov tolarjev.« (Vecer, 22. 2.).
- »Vlada je v proračun za letos namenila 350 milijonov tolarjev za urejanje infrastrukture v romskih naseljih, za ceste in celo javno razsvetljavo. [...] Samo s tega področja je za delovanje teh [romskih] društev zagotovljeno 46 milijonov tolarjev.« (Delo, 20. 2.)

Geji in lezbijke

- 14 tekstov
- Aktualna politična vprašanja: poroke
 - Argumenti za in proti
 - "Glas ljudstva"

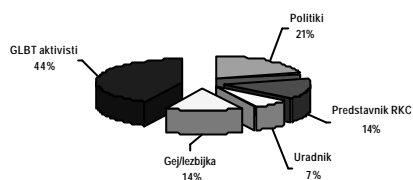
Homoseksualnost je skrivnost

- Maskiranje sogovornikov in sogovornic
 - Izmišljeno ime, brez priimka, brez obraza
- Jezik
 - Homoseksualnost je skrivnost

Diskurz mi : oni

- Zunanji (bolj objektivni?) pogled
 - »K sreči so vsi geji in lezbijke, ki so se sredi tedna zbrali v Media Noxu, strpni do nas, ki imamo radi nasprotni spol in nam pravijo 'straighti'«. (Vecer, 4. 2.)
- Homoseksualnost ogroža
 - »Gejevstvo noče ostati na ravni subkulture, ampak se želi prek vseh družbenih por prebiti na raven obče kulture. [...] Film je namreč prejel kar osem nominacij [...] Vse te nagrade in nominacije več kot očitno kažejo, da gre v ozadju za intenzivno gejevsko kampanjo, zaradi česar je film na Kitajskem prepovedan. Če je bila lani v ospredju kampanja za evtanazijo (Punca za milijon dolarjev in Morje v meni [...]), je potemtakem letos na sporedu gejevstvo. Z namenom, da bi ga promovirali in podstavili ob bok heteroseksualnim zvezam ter ga tako normalizirali.« (Družina, 26. 2.)

Kdo govori?

Komercialne radijske postaje

- Vabilo k necenzuriranemu vstopu v eter
- Nekritično prebiranje SMS sporočil

- Izstopajoc primer (Radio Antena, 22. 2.)

SMS sporočilo: "Pa kak radio je to? Poneumljate folk in delate norce. To je pravi cefurski radio, sram naj vas bo!"

Voditelj: "Jože, evo, ena pripomba od zadej; tudi cefurji morajo, moramo živeti. Tudi cefurji imajo svoje pravice. Jože, pejd spat, bo Slovenija vesela."
